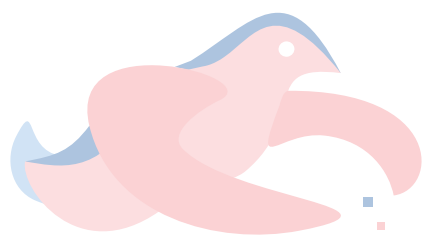




With support of the Erasmus+ programme of the European Union.



# Razvoj novih **TEHNIKA** u **MIROVNOM OBRAZOVANJU**

za omogućivanje saradnje između **FORMALNIH** i **NEFORMALNIH** edukatora



Research Centre  
Trust, Peace and  
Social Relations



## ZAŠTO TRENIRATI GRADITELJE MIRA?

Izgradnja mira sada predstavlja industriju vrijednu više milijardi eura, sa globalnom infrastrukturom, što odražava akutnu potrebu rješavanjem sukoba i rastuće uvjerenje da je to moguće. Kako se sektor razvija, postoje dokazi da izgradnja mira može donijeti promjenu društvima u sukobu, deeskalaciji napetosti, jačanju odnosa i na kraju spašavanju života. Uspjeh, međutim, nije zagarantovan, ali je puno vjerojatniji uz pomoć kvalificiranih i sposobnih stručnjaka.

Povećanje izgradnje mira podstaklo je rast obrazovanja i obuke, jer stručnjacima trebaju primijenjene vještine i znanje. Međutim, velik dio trenutne obukla u trenutnoj ponudi nude se djelimično, nepovezano s drugim relevantnim mogućnostima učenja. Saradnju između stručnjaka osporavaju razlike u pedagoškoj perspektivi, na kojima se zasnivaju ethosi i metodologija poučavanja. Uz to, ne postoje jasne smjernice za početnike o vještinama i kompetencijama koje bi trebali steći i ne postoji jednostavan način da strateški kombiniraju tečajeve. Koncept izgradnje mira shvaćen je različito prema kontekstu i kulturi. U svojoj srži, on obuhvaća aktivnosti koje imaju za cilj izgraditi mirne odnose među ljudima i transformirati temeljna pitanja koja stvaraju sukob. Izgradnja mira je više od izostanka nasilnog sukoba i uključuje:

- metode, aktivnosti i konkretne radnje preduzete za smanjenje ili sprječavanje nasilnog sukoba.
- obrazovanje i obuku onih koji se bave radom usmjerenim na preventivne mjere protiv nasilnog sukoba
- postojanje i rast odnosa, mreža i struktura s ciljem podrške radu na izgradnji mira na svim razinama.

---

S obzirom na ovu zadaću, svakodnevni rad na osmišljavanju i provođenju inicijativa izgradnje mira nije lahka. Potrebno je poznavanje ključnih koncepata i razvoj analitičkih, tehničkih i međuljudskih vještina. Učenje je cjeloživotno, uz stalna ulaganja u razumijevanje novonastalih teorija i praksi. Također bi trebalo omogućiti ljudima koji rade na izgradnji mira da uče iz vlastitih iskustava.

## PREMOŠĆIVANJE JAZA IZMEĐU FORMALNIH I NEFORMALNIH PRISTUPA IZGRADNJI MIRA

Osobe koje žele naučiti o izgradnji mira i razviti svoje vještine u ovom području mogu se obratiti nizu stručnjaka. Tu spadaju formalni nastavnici, poput univerziteta i neformalni edukatori, poput nevladinih i dobrotvornih organizacija.

Međutim, ne postoji fiksni put da ljudi postanu „graditelji mira“, kao što je to slučaj sa drugim predmetima poput prava ili medicine. Umjesto toga, ambiciozni graditelji mira moraju sami razaznati koja znanja, vještine i stavove trebaju razvijati i kako ih steći. To može biti teško, jer edukatori rijetko opisuju vrijednost koju dodaju ovim izrazima. Edukatori su često međusobno neuvezani, stvarajući velikim jaz između pružatelja formalnog i neformalnog obrazovanja.

**Formalno obrazovanje** - hijerarhijski strukturirano i hronološki ocijenjeno obrazovanje koje se proteže od osnovne škole do univerziteta. To ovisi o formalnim institucijama sa strukturiranim, kontinuiranim nastavnim programima, rezultatima i akreditacijom prema kvalifikacijskom okviru.<sup>1</sup>

**Neformalno obrazovanje** - organizovane i poluorganizovane obrazovne aktivnosti koje djeluju izvan formalnog sistema, a služe velikom broju raznovrsnih potreba za učenjem različitih grupa ljudi bez ograničenja na dob ili sposobnosti. Neformalno obrazovanje može uključivati ocjenjivanje i certificiranje, ali alati, filozofija i iskustvo učenja vrlo su različiti od formalnog obrazovanja.<sup>2</sup>

Kroz BUILDPEACE projekat, konzorcij formalnih i neformalnih edukatora iz cijele Europe namjeravao je razmotriti zašto postoji razlika između dvije vrste stručnjaka i šta se u vezi s tim može učiniti.

Razlike mogu postojati zbog:

- Rad preko granica često nije institucionalni prioritet i može se činiti da ga ometa birokratska strogost
- Edukatori često nemaju znanje o drugim obrazovnim pristupima i drže se unutar svojih zona udobnosti
- Formalni i neformalni pristupi imaju različite filozofske temelje i organizacijske kulture koje je teško premostiti.
- Rokovi učenja često su kraći i fleksibilniji u neformalnom obrazovanju nego u formalnom obrazovanju, npr. moduli se s vremenom šire i često su međusobno povezani praktičnim iskustvima.
- Edukatori formalnog i neformalnog učenja imaju različite pristupe akreditaciji.
- Neki formalni edukatori sumnjaju u efikasnost neformalnih metoda.
- Veličina univerziteta može biti zastrašujuća i otuđujuća za neke manje nevladine organizacije i za one čija iskustva u formalnom obrazovanju nisu bila pozitivna
- Neki neformalni nastavnici primjećuju nejednaku dinamiku moći tokom rada sa formalnim nastavnicima
- Neki neformalni edukatori smatraju da su pružaoci formalnog učenja, poput univerziteta, “elitistički” i “izvan kontakta” sa stvarnim svijetom

Kako su partneri na projektima radili zajedno, postalo je jasno da su neka od tih opažanja zapravo stereotipi koji nisu uvijek primjenjivi. U stvarnosti, formalni odgajatelji koji rade na izgradnji mira često su aktivisti i vođe kampanja koji uvode neformalne metode u učionicu. Neformalni nastavnici često su povezani sa univerzitetima kao postdiplomski studenti ili kroz istraživačke projekte. Međutim, takve percepcije postoje i u nekim slučajevima odražavaju trenutnu stvarnost.

## **IZAZOV 1: NIZAK NIVO SARADNJE IZMEĐU FORMALNIH I NEFORMALNIH EDUKATORA**

*Dok nisam postao dijelom ovog projekta nisam bio upoznat sa metodologijama i vrijednostima neformalne edukacije.*

Prva prepreka za smanjivanje jaza između formalnih i neformalnih edukatora izgradnje mira je poboljšanje saradnje. To proizilazi iz nedostatka svijesti o mogućnostima i prednostima nastavnika da rade preko granica.

Za rješenje, toplo savjetujemo da:

1. Pružaoci usluga obrazovanja podižu svijest svog osoblja, upoznavajući ih s drugim vrstama pristupa učenju u formalnom i neformalnom sektoru.
2. Kreatori obrazovne politike stvaraju poticaje za formalne i neformalne nastavnike da rade zajedno, na primjer razmjenom iskustva i uključivanjem međusektorske suradnje kao kriterija za financiranje i ocjenjivanje.
3. Učenici izazivaju edukatore da artikulišu načine na koje im mogućnosti učenja pomažu da razviju znanje, vještine i stavove na kolaborativni način.

## IZAZOV 2: NEDOSTATAK INTEGRIRANIH MOGUĆNOSTI UČENJA

Druga prepreka premošćivanju jaza između formalnog i neformalnog obrazovanja za izgradnju mira odnosi se na mogućnosti. Iako postoje neke mogućnosti za zajedničke inicijative, pružaoci učenja moraju ih posebno tražiti. Često pružaoci usluga obrazovanja nemaju uspostavljene institucionalne okvire koji bi podržali takve napore, a pojedini nastavnici ne osjećaju podršku. U međuvremenu, polaznici se bore da pronađu i finansiraju integrirane mogućnosti koje zadovoljavaju njihove potrebe.

Tamo gdje inicijative postoje, one često ostaju na površnom nivou. Na primjer, često se metode neformalnog obrazovanja primjenjuju u učionicama, ali s malo razumijevanja osnovne filozofije. Sistemska promjena zahtijeva stvarnu predanost i široku prilagodbu - preispitivanje svega, od dinamike snage do fizičkog okruženja za učenje.

Za rješenje, savjetujemo sljedeće:

1. Pružaoci usluga obrazovanja odražavaju svoju posvećenost formalnoj i neformalnoj saradnji u okviru strateškog planiranja svojih institucija. Izgradnja partnerstva trebala bi biti dugoročna i ugrađena u institucionalne strukture. Mehanizmi poput zajedničkog nadzora i mentorstva u okviru akademskog obrazovanja, zajedničke ljetne škole i razmjene osoblja omogućuju održivu saradnju.
2. Kreatori obrazovnih politika podržavaju inicijativu za potpisivanje obrazovnih mogućnosti koje okupljaju formalne i neformalne partnere, čineći ih vidljivijim i pristupačnijim za polaznike.
3. Učenici pronalaze obrazovne mogućnosti različitih pružaoca usluga obrazovanja, omogućavajući im pristup kombinaciji formalnih i neformalnih aktivnosti učenja.

## IZAZOV 3: NEDOSTATAK PRIZNAVANJA ZA NEFORMALNO OBRAZOVANJE

U mnogim društvima tradicionalno formalno obrazovanje se visoko uvažava. Vlade ga dobro financiraju i poznat je većini građana. Akreditacija koju pruža često vidljivo povećava socijalni status učenika. Suprotno tome, neformalno obrazovanje često pružaju nevladine organizacije i dobrotvorne organizacije sa nedovoljnim sredstvima. Često se certifikuje, umesto da je akreditovan. Vjerodostojnost edukatora nije uvijek prethodno prepoznata. Historijski gledano, neformalno obrazovanje se uglavnom definiralo u smislu statusa 'autsajdera'.<sup>3</sup>

Kroz projekt je postalo jasno da se neformalni nastavnici suočavaju sa znatno većim barijerama od formalnih nastavnika u pružanju svojih programa učenja. Aktivnosti zavise od finansiranja i mogu biti teško održive.

Da bi se pozabavili tim problemom, nevladine organizacije i dobrotvorne organizacije zahtevaju solidarnost od svojih partnera radi razvijanja održivih oblika partnerstva. Stoga, savetujemo:

1. Pružaoci formalnog obrazovanja trebali bi izgraditi partnerstva koja su dobro financirana i dugoročna, zajedno s aktivnom sviješću i uključivanjem svojih partnera iz neformalnog obrazovanja. Resurse treba jednako dijeliti. Sredstva treba osigurati unaprijed i sve troškove treba uključiti u programiranje, uključujući, primjerice, troškove vize. U suprotnom rizikuje se pritisak na ograničene resurse nevladinih organizacija ili se njihovo učešće smanjuje. Formalni edukatori također trebaju nastojati povećati dostupnost svog rada, kreirajući materijale s otvorenim izvorima i olakšavajući partnerima pristup znanju.
2. Neformalni nastavnici trebaju nastojati educirati druge o vrijednosti svojih certifikata i vještinama koje polaznici stječu pridruživanjem njihovim aktivnostima. Mogli bi tražiti da rade zajedno sa svojim formalnim

obrazovnim partnerima kako bi postigli akreditaciju za svoj kurs. Oni također mogu učiniti vidljivijim alate koji su priznati, kao što je YouthPass.

3. Poslodavci bi trebali dati veću vrijednost certifikatima o postignućima u NVO-u. Oni pokazuju da potencijalni zaposlenici prepoznaju čitav spektar vještina koje će im trebati za izgradnju mira i da su proaktivni u osiguravanju odgovarajućih mogućnosti učenja kako bi ih poboljšali.

## O PROJEKTU IZGRADNJE MIRA

Ove preporuke su pripremljene kao rezultati projekta BUILDPEACE-a: izgradnja graditelja mira putem integriranih formalnih i neformalnih pristupa učenju, projekt koji je predvodio Univerzitet Coventry sa suradnicima Kadir Has Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Koordinacijski odbor međunarodne dobrovoljne službe (CCIVS), Krila nade, Xchange Škotska i Mladi istraživači Srbije.

Projekt BUILDPEACE okuplja europske edukatore za izgradnju mira iz formalnog i neformalnog sektora. Cilj mu je bolje razumijevanje novih tehnika u obrazovanju za izgradnju mira i razvoj inovativnih novih načina za poboljšanje ishoda učenja. Projekat finansira Erasmus+ uz pomoć Beritanskog Vijeća Velike Britanije.

**Izjava o odricanju odgovornosti:** „Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja odobrenje za sadržaj koji odražava stavove samo autora, a Komisija ne može biti odgovorna za bilo kakvu uporabu informacija sadržanih u njima.“

